

Wyrok z dnia 6 listopada 1996 r.
II UKN 9/96

Ustalenie treści, a także wad oświadczenia woli (pozorności) jest ustaleniem faktycznym i nie podlega kontroli kasacyjnej.

Przewodniczący SSN: Stefania Szymańska, Sędziowie: SN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), SA Mieczysław Bareja.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 1996 r. sprawy z wniosku Tadeusza K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w R. o wcześniejszą emeryturę, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 lipca 1996 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Rozpoznając odwołanie wnioskodawcy Tadeusza K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w R. z dnia 21 marca 1996 r. w sprawie o wcześniejszą emeryturę, przewidzianą przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 stycznia 1990 r. w sprawie wcześniejszych emerytur dla pracowników zwalnianych z pracy z przyczyn dotyczących zakładów pracy (Dz. U. Nr 4, poz. 27), Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie wyrokiem z dnia 29 kwietnia 1996 r. oddalił je, po ustaleniu następującego stanu faktycznego:

W chwili składania wniosku wnioskodawca liczył 56 lat i wykazał okres ponad 40 lat zatrudnienia, dołączając świadectwo pracy Tadeusza O., prowadzącego gospodarstwo rolne w G., według którego Tadeusz K. pracował w tym gospodarstwie w okresie od 11 września do 30 listopada 1995 r. (2 miesiące i 10 dni), a umowa o pracę została z przyczyn ekonomicznych leżących po stronie pracodawcy rozwiązana w trybie art. 10 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990 r., Nr 4, poz. 19 ze zm.).

Organ rentowy odmówił przyznania dochodzonego świadczenia przyjmując, że wbrew treści świadectwa pracy, stosunek pracy łączący strony ustał w związku z upływem terminu na jaki umowa o pracę była zawarta, a w każdym razie nie z przyczyn ekonomicznych leżących po stronie pracodawcy, natomiast świadectwo pracy zawierało jedynie pozorne oświadczenie pracodawcy.

Oceniając warunki konieczne dla przyznania wcześniejszej emerytury w oparciu o przepisy rozporządzenia z dnia 26 stycznia 1990 r., Sąd Wojewódzki w Warszawie doszedł do przekonania, że spełniony został warunek wymaganego okresu zatrudnienia (tzn. 40 lat), lecz rozwiązanie umowy o pracę nie nastąpiło z przyczyn ekonomicznych leżących po stronie pracodawcy, a jego odmienne oświadczenie zostało złożone jedynie dla pozorów.

Wnioskodawca faktycznie był zatrudniony w gospodarstwie Tadeusza O. przy

pracach w sadzie (bez zawierania pisemnej umowy o pracę), ale rozwiązanie z nim umowy o pracę bez wypłacenia odprawy oraz wynagrodzenia za okres wypowiedzenia, nastąpiło bez związku z przyczynami leżącymi po stronie pracodawcy, gdy się dodatkowo weźmie pod uwagę, że pracodawca nigdy nie zatrudniał pracowników, a odwołujący się jest jego ciotecznym bratem. Oświadczenie zawarte w świadectwie pracy miało na celu jedynie uzyskanie uprawnień do wcześniejszej emerytury przez wnioskodawcę.

Rewizję wnioskodawcy od tego wyroku oddalił Sąd Apelacyjny w Warszawie (wyrok z dnia 17 lipca 1996 r.), dzieląc ustalenia Sądu pierwszej instancji i wskazując, że Sąd orzekający nie przekroczył przewidzianych w art. 233 § 1 KPC granic swobodnej oceny dowodów.

Powyższy wyrok zaskarżył kasacją wnioskodawca i zarzucając naruszenie prawa materialnego przez jego niewłaściwe zastosowanie, a to art. 65 § 2 KC w związku z art. 300 KP i przyjęcie, że wolą stron było zawarcie umowy o pracę na czas zamknięty, mimo odmiennych wyników postępowania dowodowego, wniósł o jego zmianę i ustalenie prawa wnioskodawcy do dochodzonej wcześniejszej emerytury oraz zasądzenie kosztów za dwie instancje. W uzasadnieniu skargi podano, że wola stron została dowolnie (a w każdym razie bez uwzględnienia wyników postępowania dowodowego) oceniona w związku z błędnym zastosowaniem art. 65 KC, to zaś daje podstawę do zmiany wyroku i orzeczenia co do meritum.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło po ustaleniu, że wnioskodawca był związany umową o pracę zawartą na czas określony, która uległa rozwiązaniu wraz z ustaniem faktycznie wykonywanych pilnych prac sadowniczych, a więc bez związku z przyczynami ekonomicznymi leżącymi po stronie pracodawcy. Świadectwo pracy, stwierdzające rozwiązanie umowy o pracę z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990 r., Nr 4, poz. 19 ze zm.), a więc z przyczyn ekonomicznych leżących po stronie pracodawcy, zawiera jedynie pozorne oświadczenie w rozumieniu art. 83 § 1 KC.

Należy zauważyć, że dla przyznania wcześniejszej emerytury w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 stycznia 1990 r. w sprawie wcześniejszych emerytur dla pracowników zwalnianych z pracy z przyczyn dotyczących zakładów pracy (Dz. U. Nr 4, poz. 27) konieczne jest ustalenie, iż pracownik, z którym rozwiązano stosunek pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy w trybie ustawy z 28 grudnia 1989 r. ma wymagany okres zatrudnienia [...], w tym wypadku 40 lat. Nie jest więc istotne, jaki rodzaj umowy o pracę wiązał strony, a więc czy była to umowa zawarta na czas określony, czy też na czas nieokreślony, ważne jest, czy jej rozwiązanie nastąpiło z wyżej podanych przyczyn.

Wspomnieć też trzeba, w związku z zarzutem kasacji, że odróżnienia wymaga ustalenie treści oświadczenia woli (a więc ustalenie co oświadczenie takie zawiera) od wykładni uprzednio ustalonego oświadczenia woli co do jego treści (a więc wyjaśnienie co było zamiarem składającego oświadczenie). Ustalenie treści oświadczenia woli

należy do ustaleń faktycznych i jako takie nie podlega kontroli kasacyjnej.

Podobnie należy ocenić stanowisko Sądu Wojewódzkiego, podzielone przez Sąd Apelacyjny, że oświadczenie pracodawcy zawarte w świadectwie pracy ma charakter pozorny w rozumieniu art. 83 § 1 KC [...]. Wady oświadczeń woli w znaczeniu ich występowania w okolicznościach sprawy należą do ustaleń faktycznych i z tej przyczyny kontroli kasacyjnej się nie poddają.

Ustalenie stanu faktycznego poprzez ocenianie zebranych w sprawie dowodów należy do sądu, przed którym postępowanie takie było przeprowadzone, a ustawowym nakazem (art. 233 § 1 KPC) jest, aby sąd ten wszechstronnie rozważył zebrany w sprawie materiał (zasada swobodnej oceny dowodów).

Przedstawienie tych ogólnych uwag jest celowe wobec podniesionego w kasacji zarzutu naruszenia prawa materialnego, gdy tymczasem jest ona oparta na odmiennej ocenie stanu faktycznego ustalonego przez Sąd orzekający, w szczególności zmierza do wykazania, że zamiarem stron było zawarcie umowy o pracę na czas nieokreślony - odmiennie oceniając - w okolicznościach faktycznych sprawy zeznania świadków, to jest pracownika i pracodawcy. Tymczasem Sąd Najwyższy orzeka w ramach ustalonego w postępowaniu stanu faktycznego, ten zaś nie podlega ocenie kasacyjnej. Stwierdzić zatem trzeba, iż w skardze kasacyjnej brak zarzutów, o których mowa w art. 393¹ KPC, a zatem należało orzec jak w sentencji, po myśli art. 393¹² KPC w związku z art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 43, poz. 189).

=====